

PERIÓDICH DESENAL, ARTÍSTICH, LITERARI Y CIENTÍFICH

Any II

Barcelona 20 de Janer de 1881

Núm. 20

PREUS DE SUSCRIPCIÓ					Se publica 'ls dias 10, 20 y 30 de cada mes	DIRECTOR-PROPIETARI CARLOS SANPONS Y CARBÓ UNIO, 28 BARCELONA	PREUS DE SUSCRIPCIÓ PAGANT EN OR	
	ANY	SEMESTRE	TRIMESTRE	MES			ANY	SEMESTRE
Espanya y Portugal	60 rals	32 rals	18 rals	6 rals			Cuba y Puerto-Rico	5 pesos forts
Paissos de l' Unió Postal	76 "	40 "	"	"			Filipinas, Méjich y Riu de la Plata . . .	3 pesos forts
No 's servirà cap suscripció que no 's pagui per endavant							Y en los altres paissos, los preus d' Espanya y además lo franqueig	

SUMARI

TEXT. — CRÓNICA GENERAL, per Ramon E. Bassegoda. = NOSTRES GRABATS, per Eduart Tàmaro. = CARTAS CONFIDENCIALES. Esbós de una novela (continuació), per Francesch de Boter. = LA DEIFICACIÓ DEL VENT-TERRAL (poesia), per Guillem C. Bonaparte-Wise. = TEATRES, per F. M. = CONGRÉS CATALÀ DE JURISCONSULTS (continuació), per S. Ribot. = CERTAMEN DE LA ASSOCIACIÓ D' EXCURSIONS CATALANA. = NOVAS. = LLIBRES REBUTS.

GRABATS. — ANGUL DEL CLAUSTRE DE LA CATEDRAL DE BARCELONA. = LOS GATS. = LO WERTHERISTA. = LA BACANT.

CRÓNICA GENERAL

QUE fasse un fret regular en lo mes de Janer en que 'ns trobem en aixó no hi ha res á dir; contra aquest enemich preném tots los anys y ab la deguda anticipació las nostras precaucions y tothom qui més qui méns logra ferli cara y passársela tal qual durant la crua estació que sol inaugurar-se lo 21 de Desembre dia ensá dia enllá. Lo que no es tolerable, ni de cent canas, es l' aspecte dels carrers de Barcelona á l' hora qu' escribim; gracias á la pluja menuda ab que lo cel nos regala, desde fa aprop d' una quinzena y ab una constancia tan monótona com insoporable, la circulació per ells s' ha fet casi be una empresa digna de romans. No falta qui diu que no es del cel tota la culpa y que també se 'n deuen emportar una part, y no petita, los que desinteressadament prengueren á son càrrech l' administració dels interessos de la ciutat, més que fos corrent lo perill d' haber de descuidar los de casa seva, que per alguna cosa s' han ficat en lo diccionari las paraulas *civisme*, *abnegació*, *patriotisme* y moltras altras qu' avuy están al us. Nosaltres no 'ns vo-

ANGUL DEL CLAUSTRE
DE LA CATEDRAL DE BARCELONA

lem ficar en dibuixos, que diuen los castellans; no hem estat ni á Paris, ni en cap gran capital de las que serveixen per exemple de tot lo bó y per aixó no podém dir com s' ho arreglan los seus ajuntaments en cassos consemblants; fins creyem de bona fe que 'ls nostres edils saben qu' existeix un ram derivat de l' Higiene anomenat policia y en quant á saber si ab los impostos que paguem, n' hi ha prou pera tenir los carrers de Barcelona ab la deguda condicia prou qu' ells mateixos s' ho dehuen haver calculat. Un qu' estava iniciat en los secrets d' aquella casa 'ns deya l' altre dia que tot aixó 'ns pervé de la rebequeria que varem fer temps passat de no avenirnos ab la contribució del gas; sempre nos ho haviam pensat qu' algun motiu ó altre hi devia haver. Lo cert del cas es que aixó nos obliga á estar á casa, vulgas que no vulgas, de lo qual l' editor se n' alegrará, ja qu' aixó farà que tinga eix article molt més puntualment de lo qu' acostuma y que d' altra part si no arriba á fer aquest temps teniam tantas ganas de ferlo com de trencarnos lo coll.

Las tempestats estan á l' ordre del dia; la meteorologia reclama fatalment nostra atenció. A las terribles inundacions que tingueren lloch á Holanda á últims del mes passat, han succehit las de Búrgos, Coruña, Leon, Orense, Palencia y altras provincias de Espanya si be afortunadament no 'ns han de fer lamentar las sensibles pérduas d' interesos y de personas qu' ocasionaren aquéllas. Desperfectes en las vías férreas, pérduas de cullitas, casas desplomadas, son realment desgracias dignas de deplorarse, mes al cap y al fi 's remedian més ó méns fàcilment. Holanda presenta en l' actualitat un espectacle desolador. En aquest país las inundacions son ja periódicas per efecte de sa especial situació topográfica, y sos habitants, desde

temps antichs, venen prevenint ó al ménos atenuant los seus efectes per medi d'obras de defensa grandiosas qu' encara avuy son la admiració dels que las contemplen. Res hi ha valgut en la ocasió present; regions considerables están avuy sumergidas per causa del desbordament del riu Mosa, desbordament que si be en principi no feu temer grans perjudicis per últim ha acabat sembrant la desolació en aquelles desgraciadas comarcas y costant la vida á innumerables víctimas. Fresch encara entre nosaltres lo recort de las terribles inundacions de nostras provincias de Llevant y que doná lloch á aquella admirable emulació de sentiments filantròpichs que s' establí en tots los païssos, fins á las regions més apartadas, es d' esperar qu' en la present ocasió no's mostraran ab menor intensitat los afectes de germanor y caritat que tant nos consolaren en mitx de nostres infortunis.

Afortunadament, las noticias fins avuy rebudas fan esperar que's reduheixen á perduas materials las que haurán ocasionat las inundacions d' Espanya; fins á l' hora en qu' escribim no's te noticia de cap desgracia personal.

Si en las provincias las aguas feren de las sevas, á Madrid los prengué per son compte un furios vendabal qu' en pocas horas doná compte de xameneyas, fanals, vidres, persianas y tot lo més directament exposat á l' intempérie; la circulació pels carrers s' arriba á fer difícil; los transeunts eran derribats, los cotxes volcaban, los paraigües se tornavan del revés y gran número de personas foren contusas més ó ménos gravement.

Y ja qu' estém en lo capitol de las desgracias just es parlar del naufragi del vapor *Leon* de la casa Olano, Larrinaga y companyia qu' ocasioná també un regular número de víctimas. Las catástrofes en alta mar son de las més horrorosas ja que moltes vegadas los que no hi sucumbeixen sols logran salvarse després d' haver passat per horribles sofriments; vejis sinó la relació del naufragi de la barca *Johann Heinrichs* que fa un períodich de California. Aquest barco que's trobá fent aigua en alta mar y que no podian agotar las bombas degué ser abandonat per sos tripulants, sis dels quals junt ab lo capitá s'embarcaren en un dels bots del *Johann Heinrichs*. Durant 10 dias estigueren aquets infelissos abandonats en mitx del mar sens altre aliment qu' un petit bocí de pa, una engruna de formatge y mitja tassa d' aigua; un mariné morí de fam y 'ls altres després de patir tots torments inexplicables foren llensats per las onades en lo port de Sant Diego. Res s' ha pogut saber encara del segon d' abordó y sis tripulants més que s'embarcaren en altre bot.

Los lectores de LA IL·LUSTRACIÓ deuen ja estar enterats de las grans festas qu' á Madrid se preparan pera solemnizar lo segon centenari de la mort del insigne poeta castellá don Pere Calderon de la Barca. La premsa de la coronada vila s' ha pres ab gran empenyo la celebració d' aquest acte que nosaltres reconeixem molt digne d' alabar-se, y per iniciativa dels Srs. Borrego y Santa Ana, representants de la mateixa en la Junta Directiva encarregada de la realització del projecte, se reuniren en los salons de *La Correspondencia de España* gran número de directors y representants de Madrid y provincias, á la fi de tractar dels medis més convenientes que devian adoptar-se per la premsa pera contribuir en tot lo que fos possible al millor éxit de la solemnitat que's prepara. Donem compte de la reunió ab tant més gust quant á ella s' havia convidat igualment als períodichs de Madrid qu' als de provincias, atenció á la qual no'ns tenen acostumats los madrilenys.

A fi de donar compliment als acorts que's prengueren, se nombrá una Junta Directiva composta dels senyors D. Andreu Borrego y D. Manel María de Santa Ana com á Presidents, y com á Vocals los directors de *El Imparcial*, *El Fénix*, *La Iberia*, *El Mundo Político*, *La Epoca*, *El Globo*, *La Patria*, *El Correo Militar*, *El Siglo Médico*, *La Gaceta del Notariado*, *La Ciencia Cristiana*, *La Ilustracion Española y Americana* y *La Crónica de la Música*. Igualment foren nombrats Secretaris D. Juli Vargas pera entendre ab la premsa de Madrid, D. Lluís Soler y Casajuana pera entendre ab la de provincias, y D. Francisco de P. Vigal pera comunicar los acorts de la Comissió á la premsa d' Ultramar; com á Secretari general fou nombrat lo conegut escriptor, redactor de *La Epoca*, D. Modest Fernandez y Gonzalez.

A proposta del Sr. Santa Ana s' acceptaren per unanimitat las següents proposicions:

Primera: Obrir en tots los períodichs una secció ab lo títol *Centenario de Calderon*.

Segona: Publicar en ella las noticias comunicadas per los respectius Secretaris.

Tercera: Prescindir de las opiniones políticas de cada qual, pera no pensar més que en que son espanyols, y en que glorificant á Calderon se glorifica á la patria.

Quarta: Portar á una nova reunió las ideas que s'

ocorren á cada qual pera fer més gran la manifestació de la premsa.

Quinta: Concorrer cada individu, segons li permettin sa inteligencia y recursos, á aqueixa manifestació nacional y patriótica.

Relacionat ab aquest assumpto, es digne d' especial menció l' haver acceptat lo Sr. Cánovas del Castillo la presidencia de la Junta Directiva de la celebració del Centenari, qu' ab noble desprendiment li oferí 'l senyor Romero Ortiz, President de la Societat d' escriptors y artistas. Y ab tal motiu s' assegura que 'l President del Consell de Ministres prepara un projecte de lley destinada á fer més grandiosa la manifestació de respecte y admiració á la memoria del celebrat ingeni.

Regirant papers ve á nostras mans un número atrasat del *Figaro*, de Paris, en lo qual trovem la següent anécdota, digna de ser coneguda per nostres lectors.

Lo noble marqués de Pioleux, mort ja fa alguns anys, professava un particular afecte á un de sos gossos de cassa, al qual consentia qu' estés constantment en la seva habitació, y en lo menjador á l' hora de dinar.

—Es un gos de bona casta,—deya als seus convidats— y está educat tan admirablement que 'ls divendres no menja carn.

Contant aquesta qualitat del gos, una nit, entre sos amichs, alguns varen duptarne, per lo qual los convidá á dinar lo divendres vinent. Lo dia senyalat tots se posaren á taula.

—Doneuli carn,—deya 'l marqués de Pioleux.—Vos asseguro que dejuna 'ls divendres y que no menja carn.

La paraula divendres sortí de sos llabis imperativa y sonora. Lo gos flayrava la carn, pero refusava obstinadament la costella que li oferian. Lo marqués estava orgullós y 'ls convidats aplaudian y alabavan unánimement la ortodoxia del interessant animal.

L' enigma consistia en que li havian ensenyat á no voler la carn ab la paraula *divendres*, y cada vegada que la sentia pronunciar recordava 'ls arguments contundents de que 'l seu amo's valia pera ensenyarli las modificacions d' aquest dia d' abstinencia.

No es tan edificant la conducta del general comunista Vaillant qu' habent sapigut que 'l seu pare, excellent ciutadà y fervorós católich, acababa de morir en la ciutat francesa de Bourges, sortí de Lóndres ahont se trobava, y 's dirigí á aquella ciutat ab lo propósit d' arrancar de la tomba de son pare, la creu qu' en ella s' ostentava lo qual realisá de la manera més cinica que pot concebir-se.

¡Vaya una infamia!

RAMON E. BASSEGODA.

NOSTRES GRABATS

ÁNGUL DEL CLAUSTRE DE LA CATEDRAL DE BARCELONA

LÁNGUL que reproduhim del claustre de la catedral de Barcelona, de la que parlarem en lo núm. 10 de LA IL·LUSTRACIÓ; es l' oposat al que forma la porta del Ecce-Homo, que dona ingrés al temple.

Ofereix de frente la capella de Sant Llop, bisbe, y la porteta que dona pas á la tribuna damunt de la mateixa, y al arxiu de la capella de la Concepció, que es la grandiosa qual reixat se destaca d' escors á la dreta.

Lo fort y tosch reixat ab lliris terminals que tanca la capella de Sant Llop, demostra com es lo cert, que aquella es la part més antiga del claustre, construhintse ja, segons acredita una lápida l' immediata capella de l' esquerra dedicada á Santa Eufrosina, en l' any 1382, per son costejador Pere Safont.

La citada porteta, qual reixa presenta en sos calats superiors un treball de serralleria ben combinat y semblant al que clou lo portal de l' escala de pedra de la trona, es indubitablement posterior, obrintse en lo macís del mur, quan á principis del segle xv restá acabada la grandiosa é immediata capella de la Concepció.

Aquesta capella, la major de tot lo claustre, no sols presenta ornamentat ab fullatje son arch d' ingrés, que clou un elevat y magnífich reixat de ferro ab preciosos lliris y carxofas terminals; sinó que sa volta es estrellada, reunintse las nervaturas á través de la grandiosa clau central y de las nou menors, degudament repartidas. Aquí fou instalada la *Real Cofradía de la Concepció de la Verge María*, fundada per D. Pere IV, y quan en lo segle xvii, en 1651, restá lliure la ciutat d' una assoladora peste, los Concellers, en compliment del vot públich, entregaren allí á la venerada imatge las claus de la ciutat, fetas de plata. Llavors foren pintats los dos grans quadros al oli que representen dita cerimonia y la protecció de la Verge, fou també pintada la

volta per Juncosa y tal vegada llavors també fou construïda la citada tribuna pera la música.

Fins á 1849 restá allí l' imatge de fusta de bona talla de la Verge María de la Concepció, la que fou traslladada á l' antiga capella de Sant Climent, de l' interior, ahont ara's troba.

En nostres dias foren posadas en dita capella de la Concepció, que ara ostenta un ben restaurat retaule gòtic; duas urnas de marbre blanch que contenen los restos de diferents reys, prínceps y princesas de la Casa d' Aragó, salvats de las ruinas del convent de Fra Menors, ó sia de Sant Francesch, en Barce'ona.

LOS GATS

Lo gat, *Felis catus*, reconegut que es una reducció perfecta del tigre, essent sos habits modificats fins al punt de que sia un útil animal domèstich, te un no se què en sa vida apacible si be és semi-selvática, que impressiona vivament á l' home.

Ha dit Victor Hugo: «que fou criat lo gat pera donar al home lo goig de festejar al tigre.» Te lo gat avols instints y cert esperit de venjansa, mes encara que generalment retret en sos recons, algunas vegadas introba-bles, desempenya n' obstant un gran paper en los millors sillons ú otomanas ahont hi resta acurruat ab delícia moltes horas, com aixís succeeix avuy, segons es històrich, ab un magnífich gat del citat Victor Hugo, que en mitj d' un gran saló se li permet sempre, que descansi sobre lo tou coixí d' un preciós trono del segle xvi.

Los cants y llegendas més hiperbólicas y fins de ja olvidats ritos de l' Antiguetat, se troban inspiradas pel gat; y del Egipte provenen també moltes curiosissimas momias de gats y estatuas sepulcrales, ahont lo perfil del gat se destaca perfectament.

Han donat també los gats origen á mil supersticiosas ficcions, de diables, bruixas, fantasmas, encantadors, etcétra, y recordém en aquest moment de temps més adelantats, la famosa corda de gats y cascabels que lo malaventurat don Quixot judicá terribles y endemoniats malandrins.

Contan que Mahoma pera no despertar á son gat Mueza tallá una mànega de sa túnica sobre la que s' havia adormit, y los noms de Chateaubriand, Víctor Hugo, Montaigne, Edgard Poe, Tasso, Petrarca, Richelieu, Colbert, Mery, Hoffman, Rousseau, etc., son prou pera demostrar lo favor que lo gat ha disfrutat y disfruta encara entre las classes més selectas de la societat.

Lo reverent Fray Felix Lope de Vega, nos desdenyá d' escriurer son festiu y celebrat poema *La Gatomaquia* ahont pinta de ma mestre las costums, guerras y amistats de l' original familia felina; y en lo segle passat Casti en son poema *Los Animals Parlants* fa desempeñar al gat un gran paper com á corifeu del partit socialista més avansat, en contraposició al gos primer ministre del Rey absolut.

En nostres dias l' ilustre Mr. Champfleuri tant conegut per sos erudits traballs y molt especialment per son estudi sobre la Caricatura en las edats antiga, mitja y moderna; ha escrit també exprofés un curiosíssim llibre sobre los gats, ahont tracta multiplicadas cuestiones de filosofia, ciencia, art, anécdotes y llegendes tot en relació ab sos singulars protagonistas.

L' artista, entre altres, te molt que estudiar en la configuració, flexibilitat y multiplicat de moviments del gat, segons se proposa presentar un lleuger exemple lo grabat que reproduhim en lo present mes, especialment dedicat desde antich al *Felis catus*; y nostres llegendes sabrán fer un detingut estudi individual y comparatiu de la varietat de tipos segons las rasses y de las singulars posaturas que 'ls gats are serias are rialleras saben pendrer en número infinit.

En tant es aixís, en quan en aquest moment la superba gata blanquíssima ab pintas roijas que sol assaltar lo pupitre de nostra redacció, després de flayrar ab desdeny los tinters y plomas, acaba de sentarse ab exótica positura prop del quinqué y separant son nas sols algunas ratllas de la flama, segueix sos efluvis ab estranya gesticulació y aclucament d' ulls, mentres de tant en tant pica ab una de sas mans sobre las quartillas com fenthi punt final, que poso, dient que després de lo ja conegut, qui més hi sápigam mes hi diga.

LO WERTHERISTA

Sempre l' exageració de las humanas passions ha portat á lamentables extrems, tant individual com socialment parlant.

Las suposadas inspiracions dels deus en lo paganisme que donaren lloch als extravagants oráculos; lo número dels santons del mahometisme; y l' estre, dels màgichs, estrellers ó astrolechs de l' Etat Mitjana; aixís com lo mesmerisme y altres més modernas preocupacions, donaren lloch á principis de nostre segle á que lo romanticisme derivat de las més sentimentals narracions se traduhís artísticament en las llargas melenas, esgrogueidas caras y singular vestimenta que's proposaba imitar los ideals héroes de las narracions més en

boga; y exalsat per algunas composicions de Gœthe lo lamentable estraviu del suïcidi, especialment en lo melancòlich poema *Werther*, un dels infelissos dominats per aquella falsa y extraviada literatura es lo tipo que presenta nostre grabat, *Lo Wertherista*, composició del reputat dibuixant Luque.

LA BACANT

La graciosa escultura que reproduhim en la última plana, representa una airosíssima jove grega, que al compàs d' unas petxinetas (nostras castanyolas) balla lleugera y alegrement en la festa del deu Baco, á qui estavan principalment consagrats los fruyts de la vinya.

Porta aquesta bacant, segons era costum, una pell de tigre sobre l'esquena, anusada sobre l' espatlla dreta, y la testa coronada d' hermosos pámpols y rahims. La flotant cabellera ondulava com las lleugeras robes, seguint los provocatius moviments de la gentil ballarina, que en semblants festes devia extendrer l' alegria als crits de *jevohe! jevohe! Baco*, que repetian en la ciutat, entorn de las aras coronadas també de pámpols y rahims. Corrian després als boschs sagrats en llargas file-ras, pera seguir sas dansas y libacions dels vins més preciosos, y post lo sol, seguian encara á la platejada llum de la lluna aquellas desenfrenadas festes báquicas en que aumentavan los incentius de la dansa, lo ressó de las panderetas, los animats coros que encara coneixem per algunas reminiscencias y l' estrident remor de corns, trompas y altres instruments de metall y de percussió, entre las encesas atxes de vent, perfumadors de gran forsa, cistells de flors y olorosas herbas, enquadrant l' escena lo magnífich carro ab lo simulacre del deu Baco, profusament adornat ab guirnarldas de flors y pámpols, ab penjoys de rahims y variadas fruytas, essent tirat per dos tigres ó panteras.

EDUART TAMARO.

CARTAS CONFIDENCIALES

ESBÓS D' UNA NOVELA

(Continuació)

Cauterets 22 de Juliol de 187...

PENSAVA NO tornar-te á escriure fins després d' haver rebut carta teva, mes las circunstancies fan que altra vegada empenngui la tasca avans de lo qu' havia pensat. No creya tan aviat trobar un objecte que cridés la meua atenció fins al extrem de ferme desitjar comunicar ab algú las impresions íntimas á que ha donat lloch mon descobriment.

Gayre bé tothom—y jo més que 'ls altres—necessita esbargar las sensacions que més directament fereixen sa imaginació, comunicantlas ab qui per simpatia ó per amistat verdadera creu que las ha de rebre fèntselas sevas ó sentint al compàs d' aquell que n' fa partícipe, quan son tan fortas que no caben en lo cor de qui las rep, ó tan dolsament melancólicas que al transmètreles se dona un á sí mateix pareguda satisfacció á la d' aquell que tot sol y en veu alta s' explica sos plans. En aquestos dos cassos m' explico perfectament la necessitat d' un esbarjo, mes no sé explicármela en cap de las maneres per lo que á mí en aquest moment respecta, y aixó no obstant, agafo la ploma ab verdader desitj de comunicar-me ab tú y manifestarte un no res; una tonteria qu' á pesar de coneixes qu' ho es fa dos ó tres dias que m' preocupa.

Lo motiu es... una dona.—Ja m' creus enamorat y t' equivocas.—Fons del quadro: lo parch. Figuras: una senyora y dugas nenas. En últim terme y un xich desdibuixat, un vell.

Notas: La figura de més relleu es la senyora, y l' motiu una de las nenas.

Era una tarda... Figurat una d' aquestas tardas d' istiu esplendents. Lo sol, desfeta sa profusa cabellera rossa, l' entortolliga y enrotlla pels pichs de la montanya, y allá ahont no hi baixa apareix tot negre y trist com si portés dol; esten de sos cabells los més esplendorosos per las copas dels arbres, que cobats per sa vida s' ufananan y abrillantan ab tochs y cambiants d' un es-malt riquíssim; del Pirineu devalla fresch y joganer un oreig suptil que s' enfonsa ab remor plasenta per lo fullam d' alzinaz y tells qu' ab mohiment llauger baltandregan, com si volguessen fugir de las sumasdas d' aquell esbojerrat que las abraça y estreny. En una d' eixas tardas, donchs, me passejava pel parch, entrete-nintme en fullejar una novela francesa de moda, eixida 'l dia avans; y d' en tant en tant aixecava l' cap, esplan-yant ma vista per tot lo llarch del caminal, que ombre-javan unas espessas y fornidas alzinaz. En una de las vegadas se trobá ma distreta mirada saptadament ferida per un objecte més obscur que trencava l' uniforme regularitat del sorrós pis, fixantme alashoras en un grupo encantadorament simpátich. Una dona y dugas noyas—millor dit: tres noyas—baixavan cap á mí. De las dugas, que tindrian de nou á deu anys, l' una

corria darrera d' un cercol de ferro que feya correr, ajudantse ab un fil-ferro, com ja has vist cent vegadas, y l' altra, asseguradament de gustos més quiets, anava al costat de la tercera, que tindria aparentment uns vint anys, passantli una mà per la cintura, mentres sa germana gran—desde 'l primer moment cregui á las tres germanas—li enfonzava la mà en la rossa cabellera, que deslligada li queya pel damunt d' espatllas y esquena. Totas dugas seguian una animada conversa, fixos los ulls en la que corria darrera del cercol. De colp, quan passava aquesta per mon costat, no sé com fou que caygué á terra. Com pots atiguar-te, y era natural, vaig aixecarla creyent que no s' hauria fet mal—lo pis era sorra—mes caygué ab tan mala sort que to-pantli l' cap en una pedreta s' havia fet un trench á la vora dels polsos, del qui abundantment la sanch ne rajava.

Las dugas germanas, al véurela caure, vingueren corrents cap á nosaltres, y ja pots judicar ma sorpresa quan sentí un

—¡Mare de Deu santíssima! en la meua llengua, en lloch del *Oh! mon Dieu!* extranger que m' esperava.

—No es res, senyoreta; no s' espanti;—vaig dirli mentres sostenia en mon bras á la nena y ab l' altra mà li aixugava la sanch del front.

Los primers moments foren de confusió, y las meas mans se trobaren més d' un colp ab las de la germana gran al aixugar las llágrimas ó la sanch de la nena ferida, mes se restablí l' ordre, y fent de cirurgia improvisat, li vaig lligar un mocador en lo front pera retener la sanch, qu' en vrrit no era molta, ja que la ferida sols era la pell trencada.

Curada la nena, y á pesar de ma insistencia en volguer acompanyarlas, se retiraren solas cap al hotel, després de dar-me las gracias per mon petit servey y mos oferiments.

Aquell vespre vaig tenir lo capritxo de baixar á dinar á la taula rodona, y conta ma estranyesa al veuré sentadas al enfront meu á las tres senyoras de la tarda, y al costat de la gran un senyor d' etat y excessivament ple, que cregui l' seu pare.

Com jo á ellas, me conegueren, segons vaig judicar per sos mohiments al veure que la gran, després d' haver-me mirat, parlava baixet ab lo senyor, mentres tots dos me dirigian la vista; y creyentme llavors obligat á saludarlos, respogueren cordialment á mon saludo.

Per ara fins aquí havia arribat de mas relacions ab la familia catalana, quan al mitjdia següent entrá en mon quarto 'l *garçon* portador d' una targeta:

Joseph Muns.—Clarís.—Barcelona.

Encara que pel nom no coneixia á la persona, doní al mosso ordre d' introduhir al qui solicitava veurem, y entrá l' Sr. Muns.

—La meua senyora es qui m' obliga á donar est pas;—digué com excusantse de sa galanteria; y després dels saludos obligats per banda y banda, y d' haverli pregat jo que s' assentés:—per ella he sapigut, junt ab l' insignificant incident d' ahir á la tarda, lo servey que prestá vosté sense conéixerla á ella y á la meua filla; per lo qual li expresso las gracias més cordials.

—No hi ha motiu pera donarlas, senyor don Joseph, ni crech meréixerlas per un acte qu' hauria executat qualsevolga que s' hagues trobat en lo meu cas... son debers que la bona educació y la humanitat imposan. Per altra part li prego que tinga la bondat de significar á la seva senyora mon agra-himent per sa delicadesa en recordar un servey tan insignificant, donada l' importancia de las circunstancies en que tingui l' honor de conéixerla.

—No,—contestá aixecantse y aixugantse la suor de son front que perlejava;—no, perque m' ha encarregat que li digués vosté mateix, si no era molestia... Pis primer, número 16, corredor segon... Com aquí gayre bé tots son francesos, diu que s' anyora de parlar en catalá... res, posturas...

A tu crech que t' hauria passat lo mateix: la molsuda figura del Sr. Muns foume desde 'l primer moment antipática, y sos modals sechs me paregueren bastant impertinents.

En lo moment en que l' Sr. Muns s' aixugava ab lo mocador, se dirigiren mos ulls, no sé si per associació d' ideyas, á la taula y al mocador brut de sanch qu' hi havia tirat allí desde la tarda anterior. Després d' haverli llensat sense mirarlo no m' en havia recordat més; pero estava allí encara en la mateixa posició qu' havia caygut tot enmatxucat. En un pany qu' havia quedat estés, una taca de sanch seca—sanch de la nena—s' extenia damunt de las inicials brodadas en blanch, com si volgués, á posta, ferlas destacar més. Maquinalment las llegí ma vista, y en lloch de las A. C. que pensava trobarhi s' hi entortolligavan, capritxosas y elegants en sos dibuixos, unas I. R. desconegudas. Pensar d' ahont havia sortit lo mocador, qu' evidentment no era meu, no s' feya difícil. Necessariament havia de ser de la que cregui filla y era esposa del Sr. Muns. Los haviam cam-biat per distracció en lo moment de lligarne un á la

nena. Lo meu primer pensament fou retornarlo á son marit, mes lo Sr. Muns s' en aná y l' mocador restá, ostentant la mateixa taca y las mateixas llettras damunt de la taula. Sens dupte ab ell s' havia aixugat la I. incóg-nita de l' inicial, la suor anguniosa de son front al veure ferida á sa filla, y l' tinell humá de son vulgar marit no meréixia portarli. No havia entés sa pena—se des-prenia de son llenguatge—jo que l' havia entesa li portaré relligiosament.

Ahir, qu' era 'l dia següent, fou tornada la visita que per poder m' havia fet D. Joseph. La visita va ser insignificant y purament de compliment. Mentres la senyora m' dava las gracias per haverlas socorregudas dias avans lo seu marit llegia políticament un periódich comercial; no valent á distreurel de son quefer ni de primer las insinuants miradas, ni després las finas indirectas de sa muller.

He averiguat qu' aquesta senyora s' diu Isabel Romeu y que té vint y vuyt anys: no ho sembla.

Aquí tens escrit lo que tenia tant afany pera comunicar; si tu averigues lo perquè d' aquesta fútil necessitat, fes lo favor de participarmho, perque ni jo mateix ho sé. Tal vegada siga 'l desitj, en aquesta terra estranya, de comunicar ab algú qu' estiga íntimament relacionat ab mí, buscant, pera conseguirho, en qualsevulga nimietat un pretext. Es molt possible.

Teu, Albert.

P. S. Tant qu' hi he escrit y se m' oblidava de ferte 'l retrato de la Sra. Muns. Es de regular estatura, ó si per acás més aviat baixa qu' alta; de constitució plena y carnosa, sens que per aixó li robi l' esbeltés de las formas ni la gracia dels mohiments. Cabells negres y pell no blanca sens que s' en puga dir morena. Ulls foscos, vius y esqueixats. Boca molsuda y riolera, no de las més petites, y veu simpática.

Aquí la tens; no sé si la coneixerias al véurela, mes no s' pot equivocar ab cap altra.—Adeu.

(Seguirá).

FRANCESCH DE BOTER.

LA DEIFICACIÓ DEL VENT-TERRAL (*)

A MON AMICH JASCINTO VERDAGUER

*Eix vent, anomenat pels galos Kirk. *circius*, rebé 'ls honors d' un culte. L' emperador August consagrà temples al deu Mestral, ordenant ell mateix les ceremonies. AVIGNON, etc., per L. de Lancel.

L' emperador romá y sa valenta armada, lluhenta als raigs del sol, sa bandera plegada, sa trionfal cansó per l' oratje ofegada, s' havian tot lo dia, com escamot de braus, batut ab les rufagues, sempre creixent per graus, del vent que s' anomena lo Cers. Com cent mil naus,

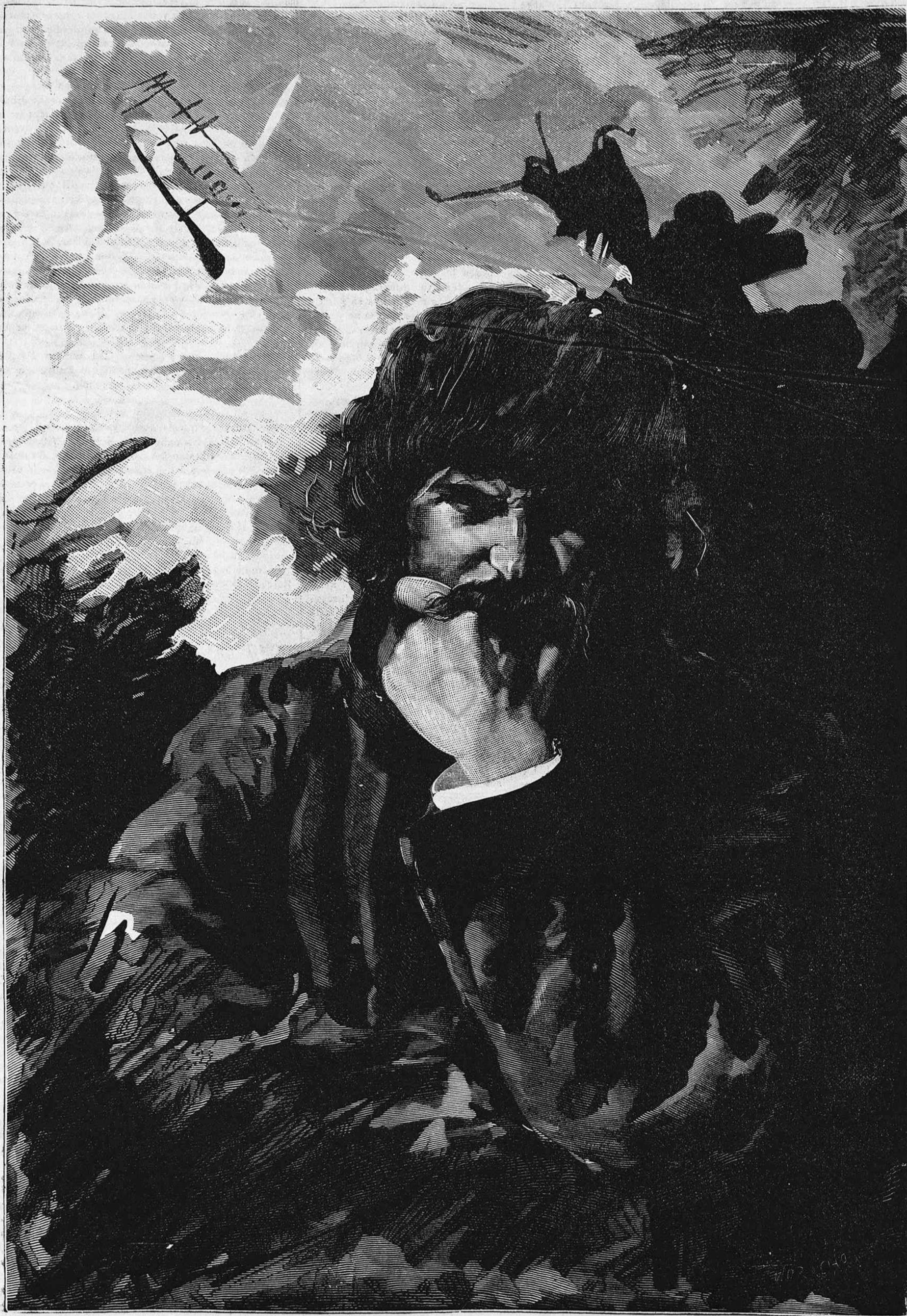
lluïtant ab les onades d' un mar irresistible, esperonats pels trons y llampegueig terrible, vers lo port, part d' allá del horisó visible per lo desert venian cansats de caminar, per lo desert, que aixampla sos camps com una mar de pedres movedisses. Y lo cel era clar.

En Arles aquell vespre l' armada s' aturava, en Arles la gran vila; lo Rose escumejava; l' enamorada nina ab son gojat parlava... De gent que van y venen era l' camí cobert; lo Forum era ple; cada palau rublert... l' aplech á Les Arenes demá será complert.

Dins son palau, á part, l' emperador diví, de colzes en la taula de regalat festí, de sos amichs al rotlle, triats tots de bri en bri, parlava á son plaher, á Corvus lo cantor, á Cinna y á Semproní, á Amici l' escultor, á Fibi y á n' Oufella, á Sisinna pretor.

Discorre á son plaher, mentre l' mantell s' arropa, parla d' un cas y d' altre, sovint alsant sa copa, tan prompte del altívol Senat com de sa tropa, y d' assó que son oncle, lo Cèsar, volgué fer per l' Univers, de palmes guanyades y llorer, y del poble galaich, tan alegre y lleuger;

*) Lo vent-terral significa lo vent de la terra que tractanse de Provensa es lo mestral, com ho seria la tramontana si ns referíssem á l' Empurdà. La poesia que avuy donem en las planas de LA IL·LUSTRACIÓ es original del poeta irlandés lo príncep Guillem Bonaparte-Wise, tan il·lustre per l' altesa de son llinatge com per lo talent y qualitats recomenables de que está adornat, qui la escrigué en provensal y la dedicá á son amich lo celebrat autor de *L' Atlántida* Mossen Jacinto Verdaguier. Ben segur qu' aquesta composició ha de portar á la memoria de tots los que la llegeixen los grandiosos cataclismes tan magistralment descrits en lo llorejat poema del insigne mestre vigatá; aixó no es gens d' extranyar perque fou escrita baix la impressió qu' al príncep Bonaparte deixá la lectura del mateix y que va decidirlo á empendren una traducció en llengua provensal qu' está á punt de donar á la estampa; dit senyor de qual vinguda á Barcelona en l' any passat, enterarem oportunament á nostres lectors, es un entusiasta conreador de la llengua de Provensa, forma part del *Felibrige* y té publicat un volum de poesias titolat *I Parpaillon Blu*.—N. de la R.

LO WERTHERISTA

d' un bell vers de Virgili ó de l' oda novella del llepissós Horaci : —« Ah! per cert, Dolabella, Lucreci ni Catulo no han dit cosa tan bella » Després, d' esclaus girantse vers son fidel ramat, « Obriu la porta, obriu-la, los diu, de bat á bat; m' agrada veure 'l Rose que ab lo Terral se bat.

¡Quin revolvi! per Júpiter, dessota l' estrellada, fan los gegants encara del Olimp escalada? ¡l' infern ha vist al éter pujar sa llagostada? Com una mar que llansa brumera fins al cel, lo riu devorador, més que la mort cruel, allarga sos diluvis... Cruixint de soca á arrel,

los rengles de pollanques de cent en cent se plegan; gegants de la boscuria, los roures vells gemegan y en esgabell dins l' aygua remolinats s' anegan: fugint l' home del núvol de pols y l' temporal que 'l front li fueiteja, s' amaga en son casal; les feres en llur balma. ¡Oh, lo gran vent Terral!

—« Sagrat emperador, — Semproni principia, — quan veyá á cada aurora baixar la llum del dia, travessant los deserts ab vostra companyia; aqueixa nit, dessota lo blau del cel, quan veig los vents y les onades en espantós barreig, del temps heroich imatjes poétiques reveig.

¡Sabeu aquell combat que, vers la Crau pelada, al héroe de la massa, dels llamps y la tronada doná ab un riu de fletxes la ligurina armada? Llavors l' altíssim Zens un núvol volar feu de códols voladissos, per ajudá, 'l fill seu, y aquelles valls s' ompliren del fer enuig d' un deu.

— Sé prou aixó. — Y Semproni afegeix: — En memoria me ve d' aqueix combat la portentosa historia; però si avuy guanyárem algun honor y gloria, pertocan, no cal dirho, al mestre vagabunt, que s' en du 'ls rochs y arranca les selves en un punt, puix es fort, y tan fort com per allá en amunt

lo senyor del Olimp, damunt sa neula pura, ó Plutó, lo tirá de la caverna obscura, ó 'l rey que les zumzades del mar empeny ó atura; es un deu á qui 's deuen, com al més fort dels vents, mil temples ab marmórees columnes resplandents, ab vots y presentalles y sacerdots y encens.

II

¡Quina es la professó que á través la campanya se veu angulejar allí, y vers la montanya s' estufa com pavo real? Arriba fins assí sa cantarella extranya; d' elms d' or llueix lo caminal de tant soldat y general.

L' emperador romá va marxant á sa testa; l' armada tot seguit será sobre la cresta del puig que 'n diuen lo Pavun. Lo poble del endret avuy está de festa, y á corriols, amunt, amunt, tot cantant escalan lo munt.

Puix, a grans colps de bras, al só de malls y escayres, los arquitectes d' Arles, de Glanum los pedrayres, als ulls del sol que tot ho veu, han penjat en la calma d' un puig, com en los ayres, sols per honrar llur novell deu, un temple blanch més que la neu.

Puix l' escultor Amici, armat d' escarpra dura, de fi marbre de Paros la colossal figura ha esculturat del gran Mestral, d' espatlla gegantina, de gran musculatura, brandant la massa ab son bras alt, forta, batent, descomunal.

Ab cants d' entusiasme lo poble avuy la posa damunt un sócol ferm, en la plassa alterosa; serán sos ulls de diamant: coronará son cap sa cabellera onosa, com boyra d' or que 's va esbullant al bes del ayre flagel·lant.

Y per suport tindrà est geni de Provensa lo sol que 'ns enlluherna y la folla Durensa, y magestuós en son altar, sota un cel ple de llum, sota una volta inmensa, sempre farà escarrabillar als forts que 'l vingan á adorar.

Oh cantors, oh Flamenchs, ab l' esclat d' una bomba, portáu cap á llevant la nova que s' esbomba, portáu-la en cántichs á ponent. Y tu, César invicte de Roma, en hecatomba, de la Camarga 'ls braus exten al formidable rey del vent.

Puix aqueix es un deu de bras irresistible, vora 'l qual se clivellan, ab un cruixit horrible, camps plens d' espigues, valls y monts, y á cada fort alé de sa boca invisible fénense torres, cauhen ponts, l' áliga fuig y 'ls agilons.

Mes ell també en les planes que la Durensa besa adolla l' entusiasme y eterna juvenesa, lo pensament y l' ideal, ensemps que encen de vida, rojor y juvenesa, com d' un goret lo solch vital, lo muscle del bras provensal.

GUILLEM C. BONAPARTE-WISE.

TEATRES

QUINES novetats hi há en los teatres de Barcelona? A Romea següen les representacions de *Lo dir de la gent* omplint la tanda de dimars y dijous, y probablement seguirán encara algun temps si 's veu l' afició ab que 'l públich d' aquell teatre escolta un y altre dia l' última comedia d' en Soler. La secció castellana hi ha fet conèixer les últimes produccions estrenades á Madrid y, anch que no sia més que per la bona intenció, mereix lo nostre elogi y desitjem que no dexe perdre aquesta costum.

Lo Liceu ha vist algunes nits plena sa sala d' espectacles al rependre lo *Mefistofele* de Boito, qu' apeser de la falta del mestre Faccio s' ha repetit varies vegades, agradant sempre de la matexa manera als qui l' han examinat no sols en son caràcter d' obra musical, sinó també com á interpretació de l' immortal poema de Goethe. Molt s' ha dit sobre aquest ópera, ja axecantla fins als núvols, ja posantla á les potes dels cavalls; lo criteri seré, fugint de tot apassionament, ha concedit á la partitura de Boito un mèrit escepcional. Un reputat mestre, ab qui 'n parlavam en los corredors del Liceu la nit del estreno, deya que 'l *Mefistofele* tal volta hauria de ser judicat més per literats que per músichs. Y, prescindint de l' intenció de la frase, potser tenia rahó 'l mestre. Sia com sia, l' obra ha trovat á Barcelona 'l ressó que 's merexia, mantenint per algunes setmanes l' animació del públich y la concurrència al Gran Teatre. S' hi han donat també algunes representacions d' altres óperes, pero com no podriam dirne gran cosa de bó, ens estimem més no parlarne per avuy. L' escándol del últim diumenge, en que 's posá en escena 'l *Mignon*, es capás d' avergonyir á qualsevol. Salvant la part de la Srta. Ferni, se feren dignes de la major censura 'l públich, la companyia y l' empresa. Ja ho hem dit: més val no parlarne.

Lo Principal es l' únich teatre que 'ns ha donat quelcom de nou. La companyia castellana qu' hi actuava acabá sos compromisos ab los escassos espectadors qu' havia lograt reunir, y desde cap d' any s' hi donan funcions d' opereta italiana que atrauen una regular concurrència y l' obtindrian molt més numerosa si l' empresa triés ab més bon gust les produccions del repertori. Fóra d' *Il Duchino*, *I prati Saint Gervais* y *Le Campana de Corneville*, res nos ha fet sentir aqueixa companyia que meresca 'l nom d' opereta; en general lo qu' ha fet no es altra cosa que farses sense such ni bruch acompanyades d' una música aygualada, molt poch apropiat pera divertir al públich. La primera d' aquelles obres, *Il Duchino*, obtingué un bon èxit y s' ha repetit algunes nits; la música de Lecoq, fácil, original y distingida, agrada sempre á mitx ser ben cantada, y aquesta vegada ho ha sigut bastant, sobre tot en les peses de conjunt. No ho ha sigut de bon tros tant la que 'l mateix mestre escrigué per *I prati Saint Gervais*, y axó ha fet que no 's repetís. *Il piccolo Faust*. *Le Campana de Corneville* no han aumentat lo prestigi de la companyia.

Lo bon recort que dexá la de la Frigierio y 'l més recient de la francesa qu' actuava aqueix estiu á Novedades, fan molt mal als artistes del teatre Principal que no podrian sostenirhi individualment una competència ventajosa; pero 'l conjunt d' aquests, ajudats per les masses corals, es prou agradable pera obtenir lo favor del públich, sempre que una atinada direcció dediqués tots sos elements á l' interpretació d' operetes com cal, reproduhint les més triades de les ja conegudes y fent conèixer les que aquí no hem sentit encara y 'l bon gust d' altres públichs ha sancionat com á superiors. Fentho així, hi guanyariam tots: la companyia, l' empresa y nosaltres.

Ultimament ha vingut á dar més varietat als espectacles d' aqueix colisseu lo nou ball *Clorinda* qu' ha sigut posat en escena d' una manera digna del teatre. Ningú estranyará que, saltant per sobre 'l mèrit de la música del mestre Manent, de la inventiva original, bon gust en les combinacions y acertada direcció del senyor Moragas y de la habilitat dels artistes executants, nos ficsem en

les decoracions del Sr. Soler y Rovirosa que son á nostre entendre lo verdaderament important de l' obra. Lo ball está dividit en tres quadros y per lo tant les decoracions son tres. La primera no ofereix gran cosa de particular, al qui coneix lo talent escepcional del seu autor, fóra del recó de bosch que 's presenta á la dreta del públich, que produheix tot l' efecte de la realitat y 'l moviment de soques y tronchs que está ensopegadíssim. La segona es un teló magistral: dibuix, color, ayre, tot hi es; la distancia del monument als arbres y d' uns arbres als altres resulta evident, y quan lo teló s' en puja per munt pera donar lloch al tercer quadro, sembla impossible que les columnes y 'l bosch, la terra y 'l cel, tot se 'n vaja en una sola pessa y en la gruixada d' una tela. Potser aquesta es la millor de les tres decoracions. La tercera es de gran efecte; tan plena de llum que quasi enlluherna al desaparèixer la segona. Prescindint del barroquisme de la concepció, que podria fer semblar aquesta brillant decoració un gran aparador de ca 'n Gervasi en vigilia de Reys, dirém que son autor ha tret bon partit de la combinació dels instruments musicals, que com sempre ha sapigut donar grandiositat al tot, y en una paraula, y axó no 'ns sorpren en lo Sr. Soler y Rovirosa, qu' ha vestit una idea de quincalla ab formes y eccecució verament artístiques.

Com sempre que s' estrenan decoracions d' aquest autor, hem d' acabar per felicitarlo, unint nostres aplausos als que cada nit li tributa 'l públich.

Per termenar aquesta desballestada ressenya, y sense contradir lo qu' hem afirmat més amunt, farém notar lo decayguts qu' estan los dos teatres de la Rambla, á pesar dels esforços de les empreses; y es que 'ls barcelonins estan cansats de la monotonía en los espectacles de l' un y de la trivialitat dels de l' altre. Qualsevol de les dues empreses que logrés portar á sa escena una verdadera notabilitat, estem més que segurs de que mouria l' esperit del públich y 'n treuria, junt ab l' elogi de tothom, un bon resultat en metálich.

Si may haguessem de fernos empressaris, seria á Barcelona y en época com la d' ara.

F. M.

CONGRÉS CATALÀ DE JURISCONSULTS

(Continuació)

El Sr. Almirall apoyá la primera proposició referent á la aprobació del Reglament, desarrollant las rahons aduhidas en lo preámbul de la mateixa.

Lo Sr. Sol parlá en contra, calificant dita proposició d' absurda y contraproduhent, per la separació que 's fa entre 'l conjunt del Reglament y sas parts, y perque essent lo Reglament la llei del Congrés era necessari 's discutís y aprobés avans que tot d' un modo detingut, puix en la discussió de proposicions podian ocórrer alusions, preguntas, y esmenas, pera tot lo qual se trobaria lo Congrés sense reglas discutidas y aprobadas y sense saber las atribucions de la Mesa.

Lo Sr. Maluquer y Viladot (D. Joan) digué en defensa de la proposició que 'ls arguments del Sr. Sol l' havian convensut de la veritat d' ella, ja que ab sa aprobació s' obviavan totas las dificultats indicadas per dit senyor delegat.

D. Pau Valls, prenent la paraula en contra, manifestá que considerava acceptables los números 1 y 3 de la proposició, ja que per ells se facilitava la discussió, mes no aixís los números 2 y 4, per la contradicció que resultava entre l' aprobació total ó en conjunt que 's demanava per lo número 1 y la parcial ó d' alguns articles que s' exigia en lo número 2, y perque ab lo número 4 's tendia á conquistar d' un modo vergonyós, y com per sorpresa, vots pera la proposició de fondo, que califiqué de cop de mort pera 'l Congrés, además de ferse referencia á altrás proposicions desconegudas. Reconegué la conveniencia d' una discussió no difusa, pero evitant tota precipitació, per lo poch profitosas que acostuman esser las discussions precipitadas, y terminá demanant que de la proposició 's desestimessen los números 2 y 4 y que s' aprobessen los demés.

Lo Sr. Peyro parlá en favor, esforsant los arguments ja aduhits.

Lo Sr. Camino (D. Lluís M.) consumí l' últim torn en contra, fent notar la impropedencia de la proposició, la qual, digué, no sabia si havia passat per los trámits marcats per lo Reglament que s' havia llegit y que creya aprobat ja per la Comissió organitzadora. Al pronunciar aquestas paraulas, alguns individus de dita Comissió interromperen al Sr. Camino, contestant negativamente los uns y en termes afirmatius los altres, promoventse d' aquí un incident, en lo qual prengueren part los Srs. Sol, Borrell y Momany, Cadafalch y

Bosch, donant explicacions detallades, de las quals apareix que no havent sigut dit Reglament presentat per la secció administrativa, que 'l redactà, a la comissió jurídica pera la seva aprobació fins lo dia avans de l'obertura del Congrés, no pogué ésser examinat detingudament per la comissió organitzadora en plé, per falta material de temps. Reanudant lo Sr. Camino sas observacions, formulà una esmena a la proposició, que la presidencia no considerà admissible per no estar aquesta aprovada, y terminà demanant fos desestimada.

Declarat per la presidencia bastant discutit lo punt, se procedí a la votació, que fou nominal, y resultant del escrutini que essent 87 lo número de votants, obtingué aquella 49 vots a son favor y 38 en contra, quedà aprovada.

Proposat un vot de gracias pera lo Ilm. Sr. Rector de la Universitat per haver facilitat lo local, s' aixecà la sessió a las set de la tarda.

Sessió quarta. Tingué lloch a dos quarts de cinch de la tarda del dia 7 del corrent, baix la presidencia de D. Melcior Ferrer; Secretaris, D. Joan Permanyer y D. Joaquim Almeda.

Llegida l' acta de la sessió anterior, fou aprovada ab una adició que demanà D. Pau Valls.

Avans d' entrar-se a l' ordre del dia, que era la discussió per articles de la proposició aprovada en sa totalitat en la anterior sessió, s' acordà, a proposta del Sr. President, que pera la discussió de las proposicions y esmenes se consumirien dos torns en pro y altres dos en contra.

Acte seguit s' obrí discussió sobre l' article primer, que diu: «Que 'l Congrés aproba 'l Reglament presentat en sa totalitat ó conjunt.»

Lo Sr. Maluquer (D. Salvador) digué que li pareixia confús l' article per la diferent intelligència que exposà podia donar-se a las paraulas «en sa totalitat ó conjunt,» y que per lo tant demanava s' expliqués si s' entenia aprovat provisionalment lo Reglament en totas sas parts ó no, y en cas negatiu se digués quinas parts se consideraven aprovadas y quinas no; porque d' altra manera no se sabia lo que 's votava.

Lo Sr. Pascual contestà: que dit article devia entendre's en lo seu sentit gramatical y lògic; que reconeguda la necessitat d' un Reglament pera que servis de pauta en las discussions, per l' article que 's discutia 's demanava que mentres no se 'n tenia un de definitiu s' aprovés en sa totalitat lo que s' havia presentat, porque altra cosa no era possible per ésser la primera vegada que 'l Congrés se reunia, imitant al obrar aixís lo que feren las primeras Corts després de la Restauració, al reunir-se per primera vegada, y que no resultava confusió de las paraulas «totalitat ó conjunt,» puix ellas volien dir que s' aprovava tot l' agregat de parts que 'l Reglament constituïx ab l' enllàs que hi havia entre las mateixas.

Rectificà 'l Sr. Maluquer, dient que aquella resposta no era bastant explícita y que per lo tant subsistia la confusió que havia indicat y 'ls duptes que d' ella naixien.

D. Pau Valls, presa la paraula en contra, digué: que la contradicció en que incurrien los firmants de la proposició, y que ja havia senyalat al parlar en la sessió anterior contra sa totalitat, acabava de posarse de manifest.

A petició del Dr. D. Felip Vergés, prebere, se llegiren aquells dos articles.

Lo Sr. Danés respongué: que l' alcans del article que 's discutia 's deduhia de son mateix context, sens que significués més que lo que procedia fer-se si la proposició no hagués sigut presentada; que no s' entenia per ella aprovats tots los articles del Reglament, porque aquest contenia dos classes de prescripcions: unas que podian dir-se de mer procediment y altres de fondo; y que 'ls firmants de la proposició ab los que com ells pensaven, no podian acceptar las últimas, porque foren fetas ab segona intenció, al objecte de cohibir l' acció del Congrés y de conduhir-lo per determinat sender que no creyan convenient, y que en conseqüència no hi havia contradicció entre 'ls articles primer y segon de la proposició, ja que pel primer solament s' aprovava en principi 'l Reglament presentat, y pel segon s' aprovava ja desde luego, d' un modo definitiu y tal com estaven redactats, los articles 30, 31 y 32.

Rectificà 'l Sr. Valls dient que eran contradictorias las explicacions donadas per los Srs. Pascual y Danés.

Lo Sr. Sol, com a membre de la secció administrativa de la comissió organitzadora, contestà pera alusions al Sr. Danés, manifestant que dita secció al fer lo Reglament no havia tractat de cohibir en lo més mínim l' acció del Congrés, puix que no s' inspirava en altre criteri que 'l de garantir la llibertat de las discussions y facilitarlas, y terminà fent notar lo conflicte que surgiria desde 'l moment que no s' aprovés tot lo Reglament y si solament alguns de sos articles.

Al donar-se 'l punt per suficientment discutit lo senyor Cabot y altres delegats de l' esquerra demanaren més

explicacions, pero 'l Sr. President manifestà que 'ls torns acordats s' havian ja consumit y que estaven donadas las explicacions que s' havian demanat, fossen ó no bastants. Feta la votació en forma ordinaria, quedà aprovat per majoria dit article 1er, abstenint-se varis delegats de l' esquerra per no saber, segons digueren, que 's votava en definitiva.

S. RIBOT.

(Seguirà)

ASSOCIACIÓ D' EXCURSIONS CATALANA

CERTÁMEN DE 1881

La Associació d' excursions Catalana, fidel al esperit que presidí a sa fundació y que està sintetitzat en lo article primer de son Reglament, obre lo tercer dels certámens a que anyalment convoca a tots quants volen secundarla en sos esforços pera realisar son patriòtic ideal.

Inspirada en ell y penetrada de la importancia que pera nostra terra pot tenir lo coneixement de sa meteorologia, en Desembre de 1879 y Maig de 1880 respectivament col·locà en lo cim de Sant Geroni de Montserrat y en Santa Fé (Montseny), un termómetro de màxima y mínima, sols com a comentament d' estacions meteorològiques completes, puig sab bé que aquestas son las úniques que poden, al cap de alguns anys, proporcionar datos suficientes para resoldrer las qüestions meteorològiques. La instal·lació de dits instruments, sens ésser inútil, com ho demostrarà pròximament la publicació del *Anuari* de la *Associació*, no era més que un primer pas en la via, que aquesta venia a obrir y en la que, en una terra com la nostra en què res s' ha fet sobre aquest punt, no mancan per cert las dificultats. Desitjosa de vèncerlas, obre abhuy aquest certámen, puig si las observacions que s' fassin han d' ésser profitosas, necessari es que obeheixin en tot Catalunya a un plan científic madurament estudiat y que revesteixi la major autoritat possible. Donada ja la veu y comensat lo ensaig per aquesta *Associació*, per lo demés no té ja lo dret de precipitarse, puig en lo terreno de la ciencia, correr no vol dir arribar més aviat. La *Associació d' excursions Catalana* vé abhuy, donchs, a formular resoltament lo pensament que sobre meteorologia catalana no feu mes que indicar en Desembre de 1879, y, en la esperanza de que a sa veu respondran las personas competents, las crida a certámen baix las següents

BASES

1.ª—Se donará un premi consistent en una medalla d' or ab son nom, titol de soci honorari y 50 exemplars de la obra premiada, al autor del mellor treball sobre lo següent tema: «Necessitat é influencia de la meteorologia; sistema y organizació d' estacions meteorològiques més adequats a Catalunya; plan econòmic pera llur instal·lació, entreteniment y servey; instruccions pera lo ús dels instruments meteorològics ab taulas de correcció y reducció.»

2.ª—A dit premi hi haurà un *accessit* consistent en un diploma honorífic y 25 exemplars de la obra premiada, cas de que s' acordi sa publicació.

3.ª—La obra premiada quedarà de propietat de la *Associació d' excursions Catalana*, que la publicarà a sas expensas. Las no premiadas no s' retornarán.

4.ª—Las obras que s' remetin deurán ésser escrites en català.

5.ª—Lo plasso pera la admissió expira en 30 de Juny del present any 1881, a las quatre de la tarde. Las obras s' enviarán anónimas, acompanyadas d' un plech clos que continga lo nom del autor y un lema igual al que porti la obra, al domicili del infrascrit Secretari (Portaferrisa, 13, 3.ª, d.^a), ó de qui lo substituïx en dit càrrech.

Barcelona 12 de Janer de 1881.—Lo President, *Ramon Arabia y Solanas*.—Lo Secretari, *Eudalt Canibell*.

NOVAS

L' Academia Médico-farmacéutica de Barcelona celebrà la sessió inaugural del present curs en la nit del 14 del corrent. Presidí l' acte 'l sabi catedràtic de nostra facultat de Medicina doctor Carbó, y després d' una lluminosa memoria del Secretari de la corporació senyor Roquer y Casadesus, sobre 'l treballs verificats per l' Academia en l' exercici qu' acabava d' espirar lo doctor Casasa llegí una curiosa memoria titulada: «El arte de curar desde su origen. Algunas consideraciones sobre su ejercicio en nuestros días» qu' obtingué unánimes aplausos de la numerosa y triada concurrencia qu' havia acudit a tan solemne acte, al qual forem galantment invitats per la Junta Directiva de la citada Academia.

Tenim lo sentiment d' anunciar a nostrs lectors la mort de la Sra. D.ª Jascinta Coca, virtuosissima esposa de nostre estimat colaborador en Joaquim Batet, al qual acompanyem en lo dolor qu' haurà sentit per tan sensible perdua.

Havem sabut ab la major satisfacció, que gracias a las gestions de D. Ramon Soriano, Secretari de l' *Associació Artística Arqueològica Barcelonesa*, encaminadas a evitar que passés a l' extranger la magnífica collecció d' antiga ceràmica, majòlicas, marfils, taracea de fusta, etc., exposada per D. Celestí Pujol y Camps en la secció séptima de la Exposició d' arts decorativas de l' Institut del Foment del Treball Nacional, D. Joseph Ferrer y Soler, fill del Exm. Sr. D. Joseph Ferrer y Vidal, actual President de dit Institut, per una generosa y espontánea resolució, ha comprat dita collecció, cedintla desde luego pera que figure en nostre desitjat Museu Martorell. Es d' esperar que aquest desvetllament de las classes altas y poderosas seguirà emulant l' aristocràcia inglesa, principal promovedora del enriqueiment dels museus, per sas donacions, deixas y adquisicions considerables, ab lo que elevant l' il·lustració de son país enalteixen sa influencia y personal prestigi.

LLIBRES REBUTS

Lo Bruch, *narració* per *Joseph Feliu y Codina*.—Un dels gèneros méns conresats dintre de la literatura catalana ha sigut, sens dubte, la novela, si be trova 'l fet explicació desseguida en la falta de prou públich que pagui lo costós sacrifici d' haver-se dedicat, en la carencia d' antecedents que li fixin la via qu' hauria de seguir pera ser ben de casa y en la no sobra d' autors qu' hajin manifestat obertament condicions per dedicarshi.

Y axó no vol dir que no tinguém entre nostres escriptors quins hi hajan mostrat afició, ni que no corri novela de cap mena escrita en nostra llengua, mes no ha arribat l' hora encara de surtir entre aquells qui veraderament puga ser tingut com un complet novel·lista; ni *La vida en lo camp*, de D. Gayetà Vilal, ni *La orfaneta de Menargues*, de don Antoni Bofarull, que son las més corrents entre las mans del públich, tenen mereixements pera ser citadas com a modelos, ni, sobre tot *L' orfaneta*, desperta casi gens d' aquell interés que ha de ser l' ànima de la novela potser més que en lo drama per rahó de ser més llargas sas dimensions, y per lo tant més fàcil de fer-se pesada.

Mes que 'ls anteriors senyors han demostrat tenirhi *lluch* los senyors Riera, Oller, Penya, Briz, Genís y algun altre que potser no recordém, pero los dónes que han produhit obras ab lo titol de novelas ó novelets han demostrat generalment tenirhi una trassa poch acertada.

Diguemho d' una vegada. Per nosaltres lo que s' acostuma, per ara, a lo que ha de ser un novel·lista es lo senyor don Joseph Feliu y Codina y a més de sas apreciables anteriors obretas *La vida* y *Lo rector de Vallfogona*, (molt superior aqueixa a aquella) nos confirma en aquella opinió la *narració* que ha publicat darrerament ab lo titol de *Lo Bruch*.

Un argument concebit y executat de la manera més rodona y més atractiva, una acció sempre interessant y sempre viva, una dicció clara y expontánea si de vegadas no prou pura y tot axó enriqueit ab unas descripcions tan complertes que son verdaders quadros, y ab uns diàlegs seguits, naturals, *de debó*, fan que 'l llibre 's devori y 's trobi curt al acabarse, havent trascorregut los seus capítols com las rápidas escenas d' un bon drama.

Y quina justesa en descriure 'ls personatjes que hi jugan! Nosaltres no sabém trovarni un de fals, un que hi sigui de més, un que no estigui en caràcter. L' horrible sanch freda del masover de Perelada, l' home de ferro que ho sacrificà tot, fins lo que no ha de sacrificar, al amor de patria, la ignocencia de sos fills en sent noyets y l' apassionament de la noya ab lo franceset alguns anys més tart, l' abatiment del Manco després de sas feridas y de no poguer per la causa de son nom fer repicar més son adorat timbal, la calamitat per que aqueix passà en la *retirada de Tolon* que a nostre entendre es la descripció més magistral y qu' avalua més las dots de novel·lista del autor, y en fi, la resolució fatal pero irresistible de fugir lo franceset de son salvador per corre a servir la patria en guerra, lo consell contra aqueix en Sanpedor y cent detalls que no s' han d' amagar al lector discret, tot està expreat d' una manera tan amena, tan certa, tan animada, que sembla que s' estigui llegint una de las més interessants novelas de 'n Perez Galdós.

Potser estrenyent més la crítica hi trovariam no prou acabat lo personatge del Manco que millor 'n surtiria si fós encara viu a la tornada del timbal del Bruch, y pogués veure la fi del franceset, qu' ell va dur a casa 'l

masover: potser resulta massa misteriós tot lo d'aquell ab la *Madama*; pero no volém may al criticar una obra dir lo que hi fariam nosaltres sino lo mérit que te lo ja fet. En aquex sentit sols hem de parlar de la terrible conseqüència que 's desprén de l'argument, motivada més que per tot, per l'excé: de crueltat del masover en lo cástich, per la especie de complacencia en la mort del franceset, que si te exageració en alguns tochs, es en cambi tot ben dut y de gran efecte. Si ab lo tristíssim desenllás de l'obra vol l'autor demostrar que no tenen rahó de ser los Junius Brutus en nostra moral cristiana, estém ab éll; mes si preten, com alguns, desacreditar lo just odi d'un poble contra l'invasor portat potser en alguns detalls fins á l'exageració ó ferir los sentiments de l'època que foren realment los que 'ns salvarem de l'invasió, en mans com estavam d'un rey tan poch valent, no estém ab éll ni ho creyém tasca prou acertada.

Lo Bruch, baix lo títol modest de *narració*, forma un volúm de 200 planas, imprés en la *Renaixensa* y es un dels que ha repartit á sos subscriptors la revista d'aquell nom. Se ven en las principals llibreries al preu de 10 rals.

CLARIS Y SON TEMPS, quadros de costums politics del sigle xvii, per *Joseph Coroleu*. — L'il·lustre Claris, qual retrato tinguerem ocasió de donar á nostres abonats no fa gayre temps, així com d'encomiar sas excelsas virtuts cívi- cas, ha sigut darrerament objecte de profitós estudi per lo senyor don Joseph Coroleu, ja prou conegut per sa competencia en treballs històrics de costosa investigació. Y per cert que debém quedar agraïts al senyor Coroleu per la publicació de son llibre.

Servintli com de prólech unas atinadas consideracions sobre 'l caràcter polítich del sigle xvii, de scriu exactament la situació de Catalunya respecte de la Cort espanyola al ocuparla lo rey Felip IV ó més ben dit son ministre comte duch d'Olivares, per passar més que á tot á llegítimar l'alsament de nostra patria contra l'opresió de sos governants fins en detriment de que 's destaquí prou en primer terme, com pensavam succehiria en lo llibre, la figura interessantíssima de 'n Pau Claris, cap de la revolució y President de la venerable Diputació general Catalana. Calumniat aquell fet històrich de nostres avis per historiadors parcials y aduladors, y fins, lo que fa més pena y que es una fatalitat eterna de la nostra terra, per alguns catalans, segon se diuen, oportuna es la surtida del llibre del senyor Coroleu que més que ab consideracions propies extracta del Dietari de l'època y de documents inédits los fets que tenian lloch, qual sola lectura fa ressaltar lo patriotisme d'aquells catalans y fins lo massa respecte y consideració á aquella cort que tant los aborria avans de llensarse á jugarhi 'l tot pel tot.

Llegeixis aquella série de infamias, violacions, incendis, assassinats y mutilacions horribles comesas per la soldadesca en nostres pacífichs pobles, al pretendre un allotjament y unas prestacions que no 'ls hi devian, en paga d'haverlos ajudat en contra de la Fransa, en la guerra del Roselló, acudinhi ab 30,000 homes, pagats y armats per nosaltres y ab tot nostre bras militar; consúltinse los memorials de queixas elevats al Rey per tal motiu y las contestacions improcedents d'aquest

que fan presumir complicitat en aquells criminals abusos y si la moderació y acte de nostres passats no 's troban notoris ó no 's veu com una de nostres millors glorias aquella famosa guerra dels segadors, es que 'l despit ó la passió cegan los ulls ó que l'orgull no deixa retractar de la falsa apreciació que sobre d'aqueixos fets s'haja falsament format.

Es clar que l'extensió petita del llibre del Sr. Coroleu no permet ocupar-se detingudament de tota aquella guerra que per altra part se troba llargament explicada

fets d'aquexa historia y 'l senyor Coroleu l'ha presentada, com han fet ja altres y com ha de convenirhi tothom, com un modelo de bons patricis y un mirall ahont han de mirarse los encarregats de dirigir las cosas de Catalunya.

Obras com aqueixa, enriquidas més que per tot per la cita de documents, comprovants fidels de lo que l'autor exposa, son convenientes sempre per los clars exemples de patriotisme que 'ns demostren, quan més avuy que 'l desconeixement de nostra historia y de nos-

tras tradicions fa desatendre y donar per cosa insignificant aquella gloriosa organisació que 'ns dava vida y fins lo manteniment de lo poch que 'ns queda de nostras antigas y veneradas lleys que han resistit tans sigles d'oposició y de guerra.

Esperém que lo senyor Coroleu qual práctica en tractar aqueixas cosas es coneguda, nos dará nous motius per ocuparnos de obras consemblants, importantíssimas per popularisar los fets de nostra estimada patria.

L'obra, darrer dels volums que *La Renaixensa* ha regalat á sos subscriptors, se ven impresa en los talleres de la mateixa á 10 rals.

EXTRACTO DEL EXPEDIENTE INSTRUIDO EN 1880 POR LA SOCIEDAD ECONÓMICA GERUNDENSE DE AMIGOS DEL PAÍS SOBRE LA CUESTION CORCHERA.

La *Societat Económica gerundense d'Amichs del País* que tan se desvetlla per lo bé de son territori, nos ha favoregut ab l'envio del folleto qu'hem anomenat y qu' es un curiós extracte del expedient instruit per la mateixa sobre la qüestió surera, de tanta importancia per la provincia de Girona.

Sabut es l'exorbitant impost senyalat per Alemanya de 30 marschs per cada 100 kilogramos de pés, ó sia de un 20 per 100 *ad valorem* al suro que hi entra trevallat en tapons, impost mogut per la fabricació que s'está arrelant en aquell país ab nostre suro que no paga un céntim de surtida, tenint allí entrada lliure 'l suro sense trevallar: aixó com se comprén du á la ruina ó á la emigració á tants y tants com en nostres pobles se guanyavan la vida en aquella industria en que es fama tenian rara habilitat, y ho prova las ofertas que va fer Alemanya als que vulguessin emigrarhi per exercirla.

Alguns propietaris acudiren á la *Societat* demanant que sollicités al Govern que si no volia la ruina de tantas familias imposés un dret d'exportació á nostres suros sense trevallar igual al imposat per Alemanya al que hi entra ja trevallat. Oberta una informació per la *Económica* y estudiat madurament tot, convingué al fi, després d'una ampla y profitosa discussió, fer una sollicitut al Govern en que li demana que per la via diplomática trevalli per que Alemanya y 'ls Estats-Units

rebaixin los arancels d'entrada en justa compensació de la llibertat de que gosan per provehir-se de nostres suros lliures de cap dret.

Sols aixís podrá evitarse la pèrdua de tan característica industria en que no tenen rival nostres gironins y fins també nostras gironinas.

Lo quadern qu'extracta aqueixa informació y copia la rahonada y ben escrita sollicitut al Govern, feta per la *Societat*, es de 52 planas é imprés ab gust en la estereotipia de Pacia Torres, Constitució, 12, Girona.

L A B A C A N T

en las Historias de Catalunya, y apar de que aixó podria confondre un xich á qui no conegués ja d'avans aqueixos fets y de que l'autor podia haver arrodonit més la obra, acabant de ressenyar la guerra, lo llibre de que 'ns ocupém es una brillant defensa d'ella de que pot enorgullirsen lo senyor Coroleu.

Ara bé: la figura d'en Claris dirigint lo moviment de Catalunya y resistint inmutable las amenasas del Rey y de tothom, viva encarnació del *Justum et tenacem* de Horaci, es en efecte l'ànima y 'l cor dels principals